

ALTERNATÍVNA METÓDA SPRACOVANIA IUS BANSKOBYSTRICKÉHO KRAJA

Predstava SEP REGIÓNY 2030 B.BYSTRICA o využití IUS pre rozvoj kraja

Východiská a princípy pre rozvoj kraja

Banskobystrický kraj je najvidieckejším, rozlohou najväčším a vnútorne najviac diverzifikovaným krajom a pritom má veľmi nepriaznivý demografický vývoj i prognózu. Patrí medzi zaostávajúce regióny a z hľadiska socioekonomického rozvoja ho môžeme rozdeliť na dve časti – severozápadnú rozvojovú a juhovýchodnú zaostávajúcu. Podľa koncepcie urbanizácie je v každej tejto časti ťažisko osídlenia I., resp. II. kategórie, ktoré predstavujú mestské územie a ostané územie je vidiek.

Hlavné členenie kraja – mestské a vidiecke územia

Zdroj: KURS 2011 + vlastné spracovanie 2017

Podrobná funkčná typológia krajiny kraja

Zdroj: vlastné spracovanie 2000

Rozmanitosť kraja je však omnoho bohatšia než zobrazuje mapka hlavného členenia. Je to zrejmé aj z podrobnej funkčnej typológie krajiny. Okrem jasne rozdielnej krajiny medzi severom a juhom kraja je tu ešte jedno stredné pásmo (zobrazené žltou farbou), ktoré reprezentuje najcitlivejšie územie ako z demografického, tak aj hospodárskeho a environmentálneho hľadiska. Je to najzaostávajúcejšie a postupne vymierajúce územie.

Ak nám záleží na uchovaní jedinečnosti a identity regiónov kraja, je nevyhnutné aplikovať adresné podporné nástroje pre každý typ krajiny. To je základom pre posilnenie ich konkurenčnej schopnosti na báze zhodnotenia ich potenciálov.

Rozmanitosť a vnútorný potenciál regiónov sú kľúčové faktory, ktoré je nevyhnutné akceptovať pri tvorbe stratégie. Kraj nie je možné vnímať ako homogénne územie s plošnými nástrojmi podpory.

Okrem vnútorných podmienok, možnosti rozvoja výrazne ovplyvňuje aj európska politika súdržnosti a jej 5 politických cieľov. Nové pravidlá uplatňovania nástrojov európskych politík umožňujú efektívne využiť rôznorodosť regiónov kraja pre zvýšenie kvality života obyvateľov obcí, miesta regiónov. Potrebujeme však regionálnu politiku kraja zamerať dôsledne na aplikáciu **systemu SSS**:

SPOLUPRÁCA – SUBSIDIARITA – SYNERGIA

SPOLUPRÁCA – sa uskutoční dôsledným uplatňovaním *participácie a princípov partnerstva*

SUBSIDIARITA – sa dosiahne *viacúrovňovým spravovaním územia s oddelenými kompetenciami podľa princípu, že problémy sa najefektívnejšie vyriešia tam, kde vznikajú*

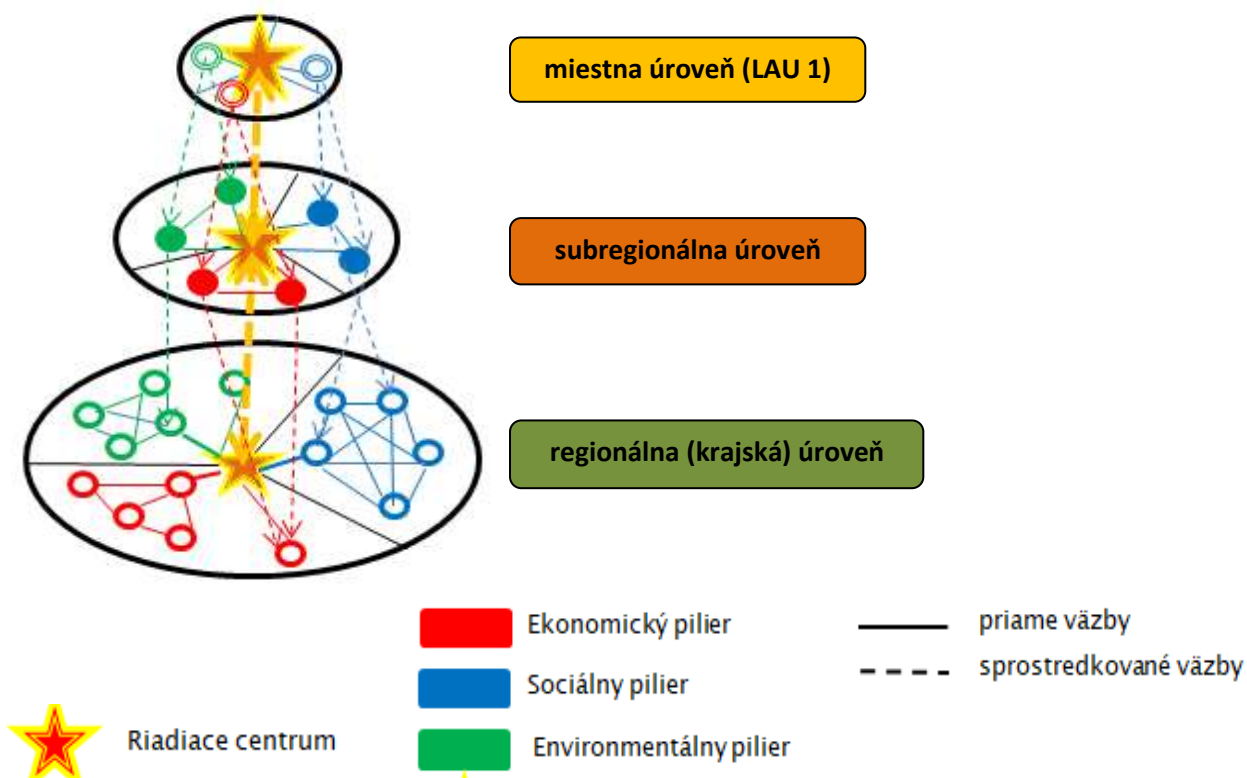
SYNERGIA – je realizovateľná aplikovaním *integrovaných územných investícií a územnými dohodami*

Viac úrovňové riadenie regionálneho rozvoja

V samosprávnom kraji je realizovateľné prostredníctvom troch stupňov spravovania územia:

- miestna úroveň – mesto + vidiek
- subregionálna úroveň – strategicko-plánovací región
- krajská (regionálna) úroveň – regionálna samospráva

Schéma viacúrovňového systému riadenia regionálneho rozvoja

Zdroj: Katedra regionalistiky a rozvoja vidieka SPU Nitra a vlastné úpravy

Na základe komunikácie s Regionálnymi združeniami miest a obcí došlo k predbežnej dohode vytvorenia piatich subregiónov a následne strategicko-plánovacích regiónov (SPR):

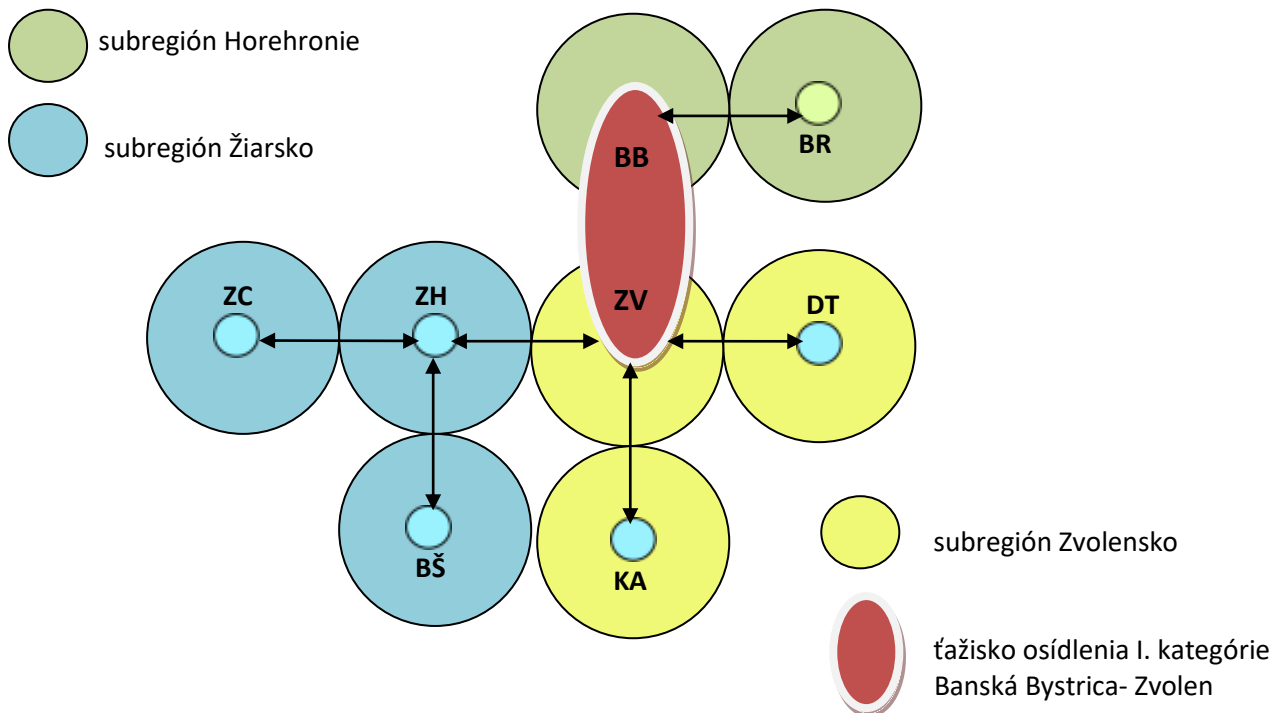
- Horehronský – okresy Banská Bystrica a Brezno
- Gemer-Malohontský – okresy Revúca a Rimavská Sobota
- Novohradský (Ipeľský) – okresy Poltár, Lučenec a Veľký Krtíš
- Zvolensko – okresy Detva, Zvolen a Krupina
- Žiarsko – okresy Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom

Vzhľadom k charakteru kraja a jeho členenia na vidiecke a mestské územia a k potrebe vytvorenia lídrovských štruktúr pre rozvoj dvoch rozdielnych socioekonomických oblastí je potrebné vytvoriť aj dva špecifické strategicko-plánovacie regióny pre udržateľný mestský rozvoj a to: v severnej rozvojovej časti Banská Bystrica - Zvolen a v zaostávajúcom juhu Lučenec - Rimavská Sobota. K nim sa môžu pripojiť, na základe vzájomnej dohody a preukázaných sídelných väzieb i ďalšie sídla.

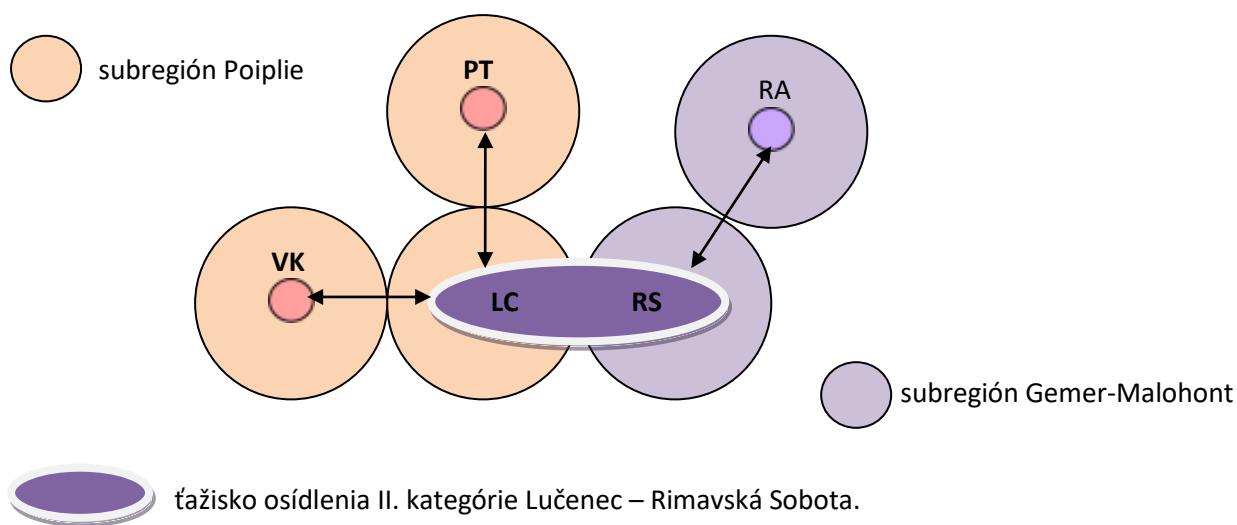
V BB kraji by tak vzniklo celkom 7 štruktúr druhej – subregionálnej úrovne spravovania územia - 5 územných subregiónov a dva špecifické, mestské – tvorené územiami pre udržateľný mestský rozvoj.

Grafické schémy - návrh viacúrovňového riadenia regionálneho rozvoja v BB kraji

severná – rozvinutejšia časť kraja:

južná – zaostávajúca časť kraja:

Návrh subregiónov vychádza zdola z konzultácií a spolupráce Regionálnych združení miest a obcí. Subregióny sú vymedzené po okresoch, ktoré tvoria tretiu úroveň riadenia regionálneho rozvoja a hlavnými aktérmi koordinácie sú nasledovné regionálne združenia miest a obcí:

- Subregión Žiarsko – RZMO Žiarsky región
- Subregión Zvolensko – RZMO okresov Zvolen, Detva a Krupina
- Subregión Horehronie – ZMOS Banskobystrického regiónu a RZMO Horehronia a stredného Rudohoria
- Subregión Novohrad – ZMO Veľkokrtíšskeho regiónu a ZMO Novohradu
- Subregión Gemer-Malohont – ZMO Gemer a Malohontu a RZMO Stredného Gemera

Základné charakteristiky subregiónov – tabuľka

Názov subregiónu	počet obyv.	rozloha (km ²)	hustota osídlenia	počet okresov	počet miest	počet obcí	priemer. veľ. obce
Horehronie	171.985	2.074,64	83	2	2	70	2.324
Zvolensko	122.791	1.793,13	68,5	3	6	72	1.574
Žiarsko	88.913	1.235,31	72	3	5	65	1.270
Novohrad	138.002	2.150,03	64	3	5	145	920
Gemer	123.585	2.201,34	56	2	6	140	846
BBkraj	645.276	9.454,44	68,25	13	24	492	1.250

Priemerný počet obyvateľov na jeden subregión je 129 055 a priemerná rozloha je 1830,9km². Blízko priemerného počtu obyvateľov sú subregióny Zvolensko, Novohrad a Gemer. Vysoko nad priemerom je počet obyvateľov v subregióne Horehronie, naopak v Žiarsku je počet obyvateľov hlboko pod priemerom. Rozlohou blízko k priemeru je Zvolensko, pod priemerom je Žiarsko a nadpriemerom ostatné tri subregióny. Hustotou osídlenia je najbližšie k priemernej hustote kraja Zvolensko, nad priemerom sú Žiarsko a Horehronie a pod priemerom sú oba južné subregióny. K priemernému počtu obcí na jeden subregión sa nepribližuje ani jeden. Tri severné sú hlboko pod a dva južné vysoko nad priemerom 103 obcí. K priemernej veľkosti obcí je najbližšie Žiarsko. Zvolensko a Horehronie sú nad priemerom a Novohrad a Gemer sú pod priemerom. Už z týchto základných charakteristík je zrejмый odlišný charakter jednotlivých subregiónov a teda aj potreba rozdielnych podporných nástrojov

Grafické znázornenie vymedzenia subregiónov budúcich strategicko-plánovacích regiónov

Inštitucionálne a odborné kapacity subregiónov – tabuľka

Názov subregiónu	R-ZMO	RPPK	RRA	OOCR	BIC a CPK	CPRR	VSP-MAS
Horehronie	● ●	●	●	● ●	●		● ● ● ●
Zvolensko	●	● ●	●	● ● ●			● ● ● ● ● ●
Žiarsko	●	●		● ● ●			● ● ●
Novohrad	● ●	● ●	● ●	●	● ●	● ● ●	● ● ● ● ● ● ● ●
Gemer	● ●	●	● ●	●	●	● ●	● ● ● ● ● ● ● ●
BBkraj	8	6	5	7	3	5	21

Vysvetlivky:

- inštitúcia má pôsobnosť len v území subregiónu,
- inštitúcia má pôsobnosť aj v území iného subregiónu.

Z prehľadu je zrejmé, že dva južné subregióny majú omnoho lepšiu východiskovú inštitucionálnu kapacitu. Je to aj dôsledok zvýšenej štátnej podpory pre tieto južné subregióny a je to spôsobené aj ich väčšou vzdialenosťou od centra kraja. Za severnými subregiónmi zaostávajú akurát v kapacitách pre rozvoj cestovného ruchu, čo je z hľadiska charakteru južnej časti kraja pochopiteľné. Celkovo má najnižšie inštitucionálne kapacity subregión Žiarsko, ale pritom má najvyššie kapacity v oblasti cestovného ruchu.

Teritoriálne pokrytie inštitucionálnymi kapacitami jednotlivých subregiónov – budúcich strategicko-plánovacích regiónov (SPR) dokumentujú nasledovné mapky:

Pokrytie území SPR regionálnymi ZMO

Vzťah navrhovaných území SPR a RPPK

Len dve inštitucionálne štruktúry pokrývajú celé územia subregiónov: sú to Regionálne združenia miest a obcí (R- ZMO) a Regionálne poľnohospodárske a potravinárske komory RPPK). Dva subregióny sú totožné z hranicami R-ZMO – Zvolensko a Žiarsko a tri ostatné subregióny sa skladajú z dvoch R-ZMO. V troch subregiónoch sú po 3 okresy a v dvoch sú po 2 okresy.

RPPK Banská Bystrica a RPPK Rimavská Sobota majú územnú pôsobnosť totožnú s vymedzením subregiónov. Na území Novohradu pôsobia 2 RPPK – Lučenec a V. Krtíš. RPPK Zvolen pôsobí aj v území subregiónu Žiarsko a aj v subregióne Zvolensko, pričom v subregióne Zvolensko pôsobí aj RPPK Krupina.

Vzťahy navrhovaných území SPR a RRA

Najvýznamnejšími odbornými inštitúciami v oblasti regionálneho a miestneho rozvoja sú Regionálne rozvojové agentúry (RRA) a Miestne akčné skupiny (MAS) typu LEADER, tvorené verejno-súkromnými partnerstvami.

Krajská rozvojová agentúra pôsobí v dvoch subregiónoch a to v okresoch B. Bystrica a Zvolen. V okresoch Veľký Krtíš a Lučenec sú po jednej RRA a v subregióne Gemer- Malohont pôsobia dve RRA.

Miestne akčné skupiny majú po R-ZMO a RPPK, druhé najvyššie pokrytie územia subregiónov.

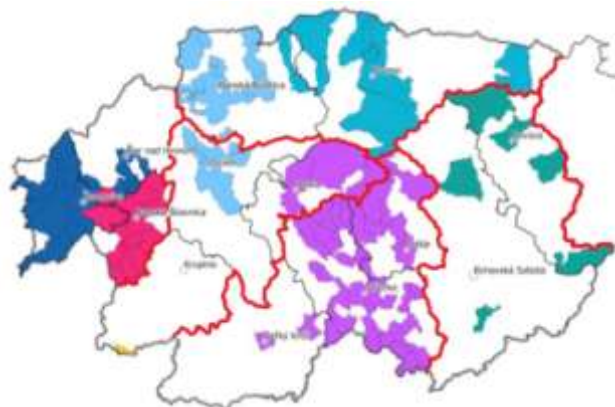
Pokrytie území SPR miestnymi akčnými skupinami

Pokrytie území SPR Centrami podpory RR

Ďalšími odbornými inštitúciami v oblasti regionálneho rozvoja sú Centrá podpory regionálneho rozvoja (CPRR) v najmenej rozvinutých okresoch a Oblastné organizácie cestovného ruchu (OOCR).

K podporným odborným inštitúciami môžeme prirábať aj BIC B. Bystrica a Centrá prvého kontaktu (CPK) vo Veľkom Krtíši a v Poltári.

Pokrytie území SPR oblastnými organizáciami CR

Okrem inštitucionálnych kapacít sú zaujímavé aj vzťahy území subregiónov s inými územnými štruktúrami:

Vzťahy medzi SPR a pôvodnými regiónmi

Subregióny Horehronie a Gemer- Malohont sú úplne totožné ako s pôvodnými historickými regiónmi, tak aj s regiónmi cestovného ruchu. Najviac kolízne a najrôznorodnejšie je postavenie okresu Krupina.

Vzťahy medzi SPR a regiónmi cestovného ruchu

Poslaním územných subregiónov je predovšetkým kooperácia a koordinácia medzi kompetenciami regionálnej samosprávy a miestnej štátnej správy. Dotýka sa to predovšetkým tých verejných služieb VÚC, ktoré sa efektívnejšie realizujú na nižšej než krajskej úrovni – je to hlavne odborné stredoškolské vzdelávanie, ale aj sociálne a zdravotné služby, kultúra i dopravná dostupnosť a tie ktoré si vyžadujú úzku spoluprácu a koordináciu s regionálnymi aktérmi v subregiónoch. Ide hlavne o podnikateľské subjekty, subjekty v cestovnom ruchu a v spracovateľských kapacitách pri využívaní miestnych zdrojov a potenciálov, ale aj pri marketingu miestnych produktov.

Mestské regióny by sa mali zamerať predovšetkým na zvýšenie konkurencie schopnosti, na inovácie, spoluprácu vedy, výskumu a vývoja s praxou, na opatrenia voči zmene klímy a na zlepšenie podmienok kvality života mestských komunít.

Okrem tejto druhej úrovne plánovania, riadenia a koordinovania rozvoja v strategicko-plánovacích regiónoch je potrebné zriadiť aj tretiu – miestnu úroveň. Táto by sa mala orientovať hlavne na spoluprácu mesta s vidiekom, na zabezpečenie kvality a dostupnosti základných verejných služieb a rozvojom podnikania na základe zhodnotenia miestneho potenciálu. Je to ideálna úroveň pre koordináciu nástrojov kohéznej a vidieckej politiky v úzkom kontakte s miestnymi aktérmi.

V strategickom plánovaní na miestnej úrovni máme v našom kraji už aj bohaté skúsenosti a to nielen prostredníctvom Akčných plánov najmenej rozvinutých okresov, ale aj prostredníctvom CLLD a miestnych akčných skupín. Teda v okresoch sú už vybudované aj určité odborné kapacity pre koordináciu regionálneho – miestneho rozvoja. Vhodné by bolo, ak by sa tieto kapacity a inštitúcie po okresoch sformovali v spoločnú štruktúru a spracovali si vlastný Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja podľa metodiky pre skupinu obcí. Prinieslo by to územia obciam a ich obyvateľom viacero benefitov:

- vytvoril by sa spoločný Program, a obce by nemuseli investovať do svojich vlastných PHRSR
- došlo by k dohode o rozmiestnení kapacít občianskej vybavenosti v podobe Integrovaných územných investícií,
- skoordinovali by sa zámery v investíciách do opatrení voči zmenám klímy ako v krajine, tak i sídlach,
- posilnila by sa ekonomická základňa využitím miestnych zdrojov a v oblasti decentralizácie energetiky a obehového hospodárstva,
- skoordinovali by sa a vytvorili synergické efekty medzi podpornými nástrojmi EŠIF a Programu rozvoja vidieka,
- sformoval by sa základ budúcej analyticko-strategickej plánovacej jednotky pre miestny rozvoj, ktorá by bola následne financovaná z cieľa 5.1.1,
- vytvorila by sa základná socioekonomická územná jednotka v blízkom kontakte s potrebami obyvateľov miest a obcí ako aj malých podnikateľov.

Tretia úroveň riadenia a koordinácie regionálneho/miestneho rozvoja by nemusela byť striktné po okresoch, ale by sa mohla formovať na princípe zdola na základe spoločných záujmov medzi mestom a príľahlým územím, tak aby tieto štruktúry pokrývali územie celého kraja.

Zriadením tretej úrovne riadenia regionálneho rozvoja by sa radikálne zmenili podmienky, jednak využívania eurofondov v prospech obyvateľov miest a obcí, ale aj tempo a kvalita sociálno-ekonomického oživenia, hospodárskeho rastu ako aj kvality života obyvateľov. Pritom by tieto štruktúry znamenali aj zásadný prínos k udržateľnosti rozvoja, lebo by vychádzali z miestnych zdrojov a kapacít a boli by vlastníctvom miestnych aktérov.

Kompetencie regionálneho rozvoja na stupňoch správy územia – princíp subsidiarity

Návrh opatrení (podľa cieľov) a ich prerozdelenie na jednotlivé úrovne podľa efektívnosti riešenia:

1. miestna úroveň – mesto a vidiek (LAU1)

- a. digitalizácia a modernizácia verejných služieb (cieľ 1)
- b. inteligentné mestá a obce (cieľ 1)
- c. kvalita, dostupnosť a kompletnosť základných verejných služieb (cieľ 5)
- d. podpora bývania mladých rodín (cieľ 4)
- e. zlepšenie spolupráce mesta s vidiekom (cieľ 5)
- f. Integrovaný komunitný rozvoj obyvateľstva (cieľ 5)
- g. zriadenie strategických plánovacích jednotiek (cieľ 5)
- h. podpora malého podnikania (cieľ 1)
- i. podpora vzniku nových pracovných príležitostí na báze miestnych zdrojov a inovácií pre uchádzačov o zamestnanie, mladých ľudí a znevýhodnených skupín (cieľ 4.1)
- j. ekologická dopravná obsluha územia (cieľ 3.2.4,5)
- k. adaptácia sídel a krajiny na zmenu klímy (cieľ 2)
- l. modernizácia lokálnych zdrojov tepla (cieľ 2)
- m. znižovanie energetickej náročnosti budov (cieľ 2)
- n. decentralizácia energetiky s využitím OZE (cieľ 2)
- o. zlepšenie kvality vôd, zásobovania pitnou vodou a čistení odpadných vôd (cieľ 2)
- p. obehové hospodárstvo (cieľ 2)
- q. obnova pamiatok (cieľ 5)
- r. podpora rovnováhy medzi súkromným a pracovným životom (cieľ 4)
- s. podpora sociálno-ekonomickej integrácie MRK (cieľ 4)
- t. zabezpečenie rovnakého prístupu k sociálnej starostlivosti (cieľ 4)
- u. podpora aktívneho začlenenia a zlepšenia zamestnateľnosti (cieľ 4)
- v. podpora sociálnej integrácie osôb ohrozených chudobou (cieľ 4)

2. subregionálna úroveň – strategicko plánovacie (prirodzené) regióny

- a. vyrovnaná ponuka a dopyt na regionálnom trhu práce (cieľ 4.4 a 4.5)
- b. posilnenie rastu a konkurencie malých a stredných podnikov (cieľ 1.3)
- c. rozvoj zručností pre priemyselnú transformáciu a inteligentnú špecializáciu (cieľ 1.4)
- d. efektívna a dostupná verejná správa (cieľ 1.2 a 4.2)
- e. rozvoj cestovného ruchu (cieľ 5)
- f. posilnenie administratívnych analyticko-strategických kapacít (cieľ 5)
- g. marketing regionálnych produktov (cieľ 5)

3. regionálna úroveň – samosprávne kraje

- a. podpora budovania inteligentných regiónov (cieľ 1)
- b. budovanie analyticko- strategických kapacít (cieľ 5)
- c. integrovaná ekologická doprava (cieľ 3)
- d. lepšia, dostupná a kvalitnejšia vyššia (regionálna) vybavenosť VÚC (cieľ 5)
- e. komplexný manažment vôd (cieľ 2)
- f. ochrana prírody a krajiny - investície do biodiverzity, kvality ekosystémov a ekosystémových služieb (cieľ 2)
- g. prírodné dedičstvo (cieľ 5)
- h. riešenie materiálnej deprivácie (cieľ 4)

4. ťažiská osídlenia – mestské regióny

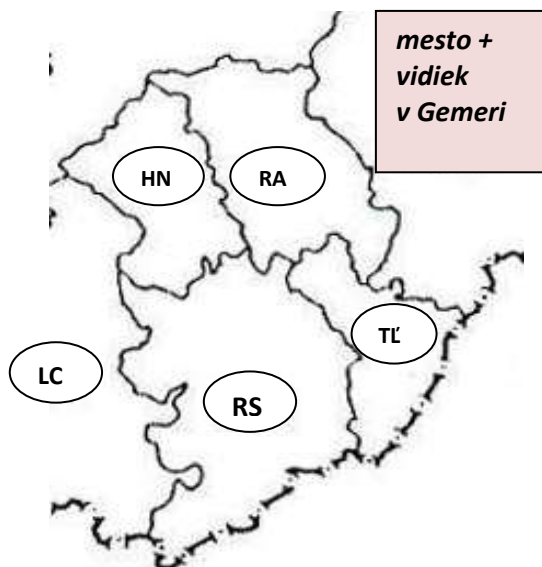
- a. spolupráca akademického sektora a podnikov (cieľ 1)
- b. infraštruktúra pre výskum a vývoj (cieľ 1)
- c. ľudské zdroje vo výskume (cieľ 1)
- d. inteligentné mestá a obce (cieľ 1)
- e. udržateľná multimodálna mobilita a obsluha (cieľ 2)
- f. adaptácia na zmenu klímy (cieľ 2)
- g. integrovaný rozvoj mestských častí -mestské MAS (cieľ 5)
- h. budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít spolupráce (cieľ 5)

5. národná úroveň

- a. podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre vedu, výskum a vývoj (cieľ 1)
- b. podpora účasti slovenských subjektov v európskom výskumnom priestore (cieľ 1)
- c. rozvoj digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia ekonomiky, výskumu a vývoja a aplikácia moderných technológií (cieľ 1)
- d. podpora rozvoja kybernetickej bezpečnosti (cieľ 1)
- e. rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia energie (cieľ 2)
- f. podpora adaptačného procesu na zmenu klímy (cieľ 2)
- g. prieskum, sanácie a monitorovanie environmentálnych záťaží (cieľ 2)
- h. dobudovanie diaľničných prepojení a výstavba rýchlostných ciest (cieľ 3)
- i. modernizácia železničnej infraštruktúry TEN-T vrátane uzlov (cieľ 3)
- j. modernizácia a výstavba ciest I. triedy (cieľ 3)

Z prehľadu je zrejmé, že na krajskej úrovni by sa prioritne mala riešiť doprava, vyššie služby, ochrana krajiny, prírody, vodné hospodárstvo a biodiverzita.

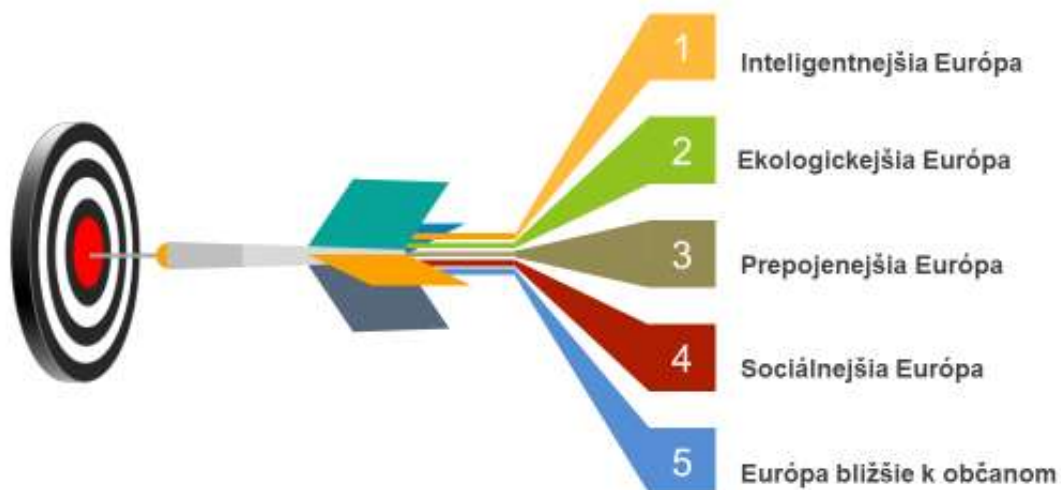
Ťažisko politických cieľov je najefektívnejšie riešiť na miestnej úrovni – vo vzťahu mesto a vidiek. Je to aj v súlade s proklamovanými zámermi a cieľmi nielen Európskeho spoločenstva, ale aj Vlády SR, aby sa eurofondy dostali k bližšie k občanom, mestám a regiónom. Preto je aj nevyhnutnosťou začať budovať kapacity ako programovacie, tak i koordinačné a riadiace, ale aj implementačné na miestnej – lokálnej úrovni. V súčasnosti je to najvhodnejšou územnou jednotkou okres, ale je možné vytvoriť i menšie jednotky tak, aby zobrazovali funkčné vzťahy medzi mestom a vidiekom. Je to vhodné hlavne vo veľkých okresoch – napríklad aj na Gemer-Malohonte

Metóda tvorby integrovaných územných stratégií

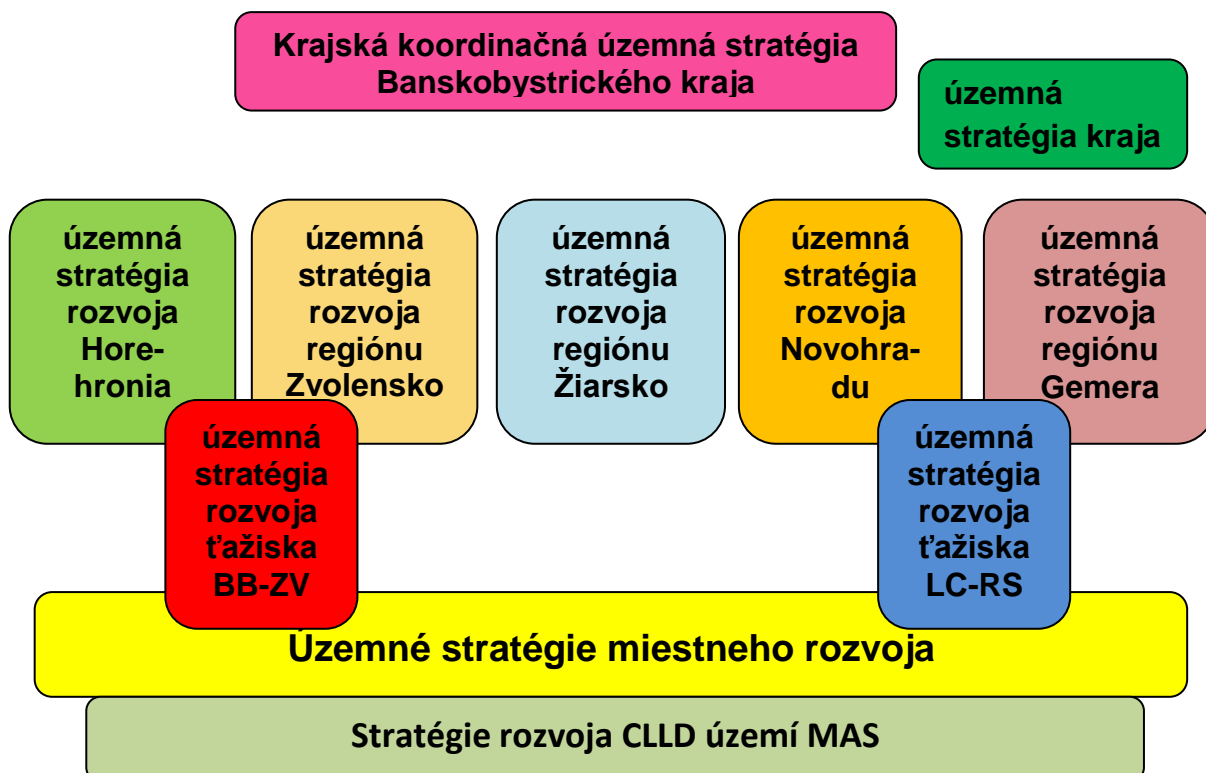
Na základe rozhodnutia vlády by malo byť vypracovaných 8 integrovaných územných stratégií (IUS). Podľa dodaných metodických pokynov by sa IUS mali spracovať podľa metodiky vypracovania Programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHRSR) pre VÚC na úrovni samosprávnych krajov a metodikou PHRSR pre skupinu obcí pre miestnu úroveň a úroveň subregiónov.

Princípy tvorby integrovaných územných stratégií pre všetky úrovne

Z dôvodov vyššie uvedených, súvisiacich s tým, že subregionálna úroveň je aj decentralizovanou súčasťou regionálnej samosprávy, bolo by omnoho vhodnejšie PHRSR kraja riešiť dvojúrovňovo – ako celokrajský a subregionálny program. Vyplýva to jednak z vysokej rozmanitosti kraja a potreby jej uchovania, ale aj z nereálnosti vypracovania PHRSR subregiónov metodikou PHRSR pre skupinu obcí, keď v subregiónoch je v priemere viac než 100 obcí. Potreby obcí budú spracované v rámci miestnej úrovne.

Schéma štruktúry integrovanej územnej stratégie Banskobystrického kraja

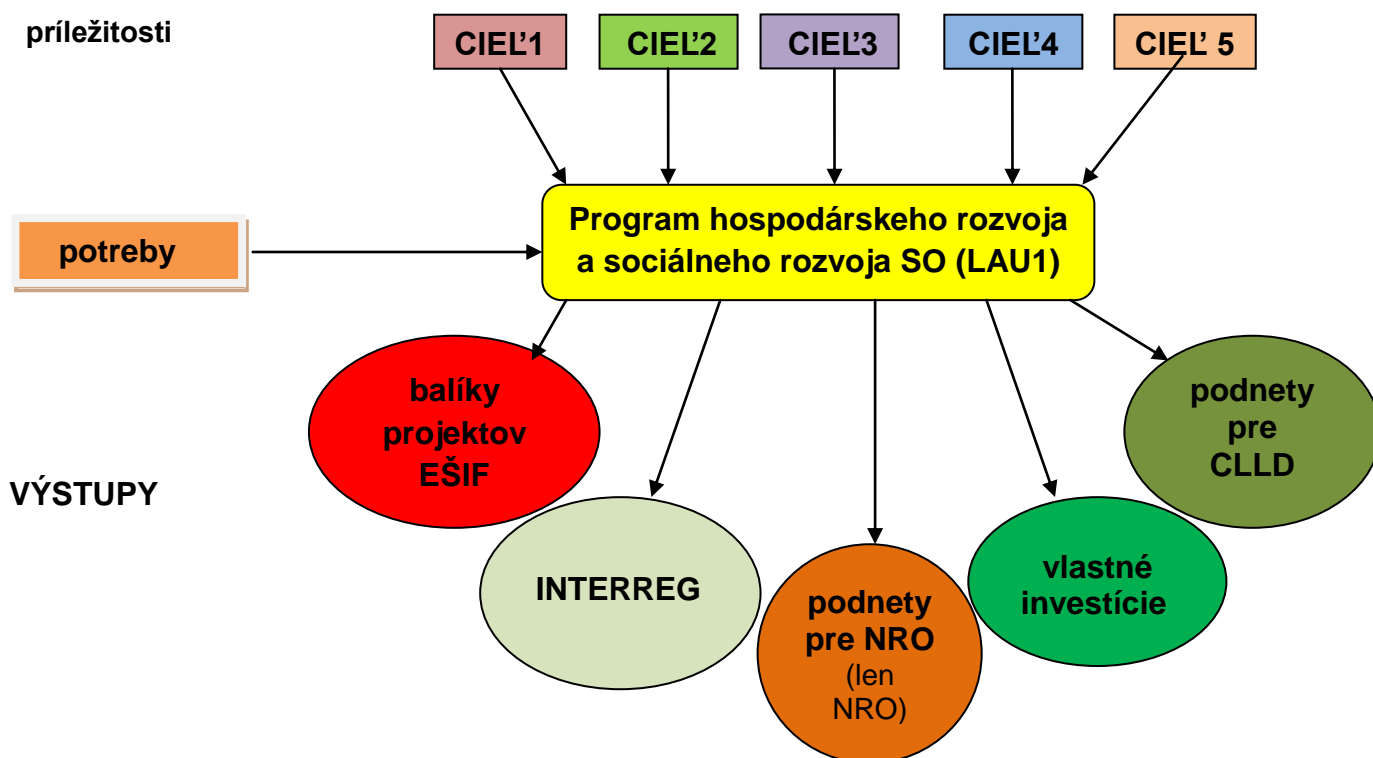
Krajský dokument PHRSR a následne IUS bude pozostávať s ôsmich funkčných celkov – krajskej stratégie, 5 územných subregiónov a z dvoch mestských regiónov. Krajská stratégia bude orientovaná v súlade s princípmi subsidiarity výhradne na tie oblasti, ktoré sa efektívne nedajú vyriešiť na nižších úrovniach. Ide hlavne o dopravu, informatizáciu, životné prostredie, ochranu prírody a krajiny, manažment vôd a pod.

IUS mestských regiónov budú preväzovať miestne stratégie územného rozvoja so stratégiami subregiónov. Stratégie udržateľného mestské rozvoja majú odlišné zameranie než stratégie príslušných subregiónov a aj odlišné zameranie než miestne stratégie. Neprekrývajú sa, ale vzájomne, v súlade s princípmi subsidiarity, sa dopĺňajú.

Miestne stratégie dodajú do subregionálnych stratégií, prípadne i do krajskej stratégie balíky integrovaných územných investícií, ktoré vyplývú zo spracovania PHRSR skupiny obcí na miestnej úrovni. Programy hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja skupiny obcí budú samostatnými kľúčovými dokumentmi jednak pre naformulovanie investičných územných investícií do IUS kraja a jednak pre koordináciu nástrojov EŠIF s nástrojmi Spoločnej poľnohospodárskej politiky, s programom INTERREG a s národnou podpornou politikou.

Táto úroveň je najbližšie ku konkrétnym problémom územia a vyžaduje si najvyššiu pozornosť so strany štátu i regionálnej samosprávy, ak chceme naplniť ciele novej politiky súdržnosti EÚ i ambície našej vlády.

Schéma tvorby a implementácie územných stratégií miestneho rozvoja

Inštitucionálna infraštruktúra viacúrovňového riadenia regionálneho rozvoja

Z prehľadu efektívnosti riešenia jednotlivých cieľov podľa jednotlivých úrovní vyplýva aj štruktúra jednotlivých pracovných skupín a následne aj kľúčoví partneri. O zložení pracovných skupín rozhoduje príslušný orgán partnerstva. Odporúčaná skladba skupín a partnerov:

Krajská úroveň

Tematické odborné pracovné skupiny:

- inteligentný región
- doprava a dopravná obslužnosť
- vybraná vyššia verejná vybavenosť a služby
- krajina, klíma, prírodné dedičstvo, manažment vôd

Kľúčoví partneri:

- akademická obec, dopravní prepravcovia, Roosveltova nemocnica, SAŽP, Štátna ochrana prírody, Povodie Hrona, Hydrometeorologický ústav, relevantní zástupcovia podnikov a občianskej spoločnosti
- súčasťou pracovných skupín sú aj relevantní odborní pracovníci Úradu BBSK

Subregionálna úroveň – strategicko-plánovacie regióny

Územné pracovné skupiny:

- ponuka a dopyt na pracovnom trhu
- podnikanie a inovácie
- cestovný ruch
- potravinová sebestačnosť
- vybraná vyššia regionálna vybavenosť

Kľúčoví partneri:

- okresné úrady práce, zástupcovia R-ZMO, zástupcovia zamestnávateľov, zástupcovia odborov, kľúčové podniky v území, zástupcovia živnostníkov, RPPK, RRA, OOCR a zástupcovia stredných odborných škôl a vzdelávacích inštitúcií, zástupcovia relevantných neziskových organizácií
- súčasťou pracovných skupín sú aj relevantní odborní pracovníci Úradu BBSK, ktorí sú aj koordinátormi územných pracovných skupín

Mestský región

Odborné pracovné skupiny:

- veda, výskum, vývoj, inovácie
- inteligentné mestá a obce
- doprava a multimodálna mobilita
- komunitný rozvoj mestských častí
- adaptácie na zmenu klímy

Kľúčoví partneri:

- akademická obec, zástupcovia vedeckých a výskumných inštitúcií, kľúčové podniky, BIC, dopravní prepravcovia, mestské lesy, výbory mestských častí, neziskové mimovládne organizácie
- súčasťou pracovných skupín sú aj relevantní odborní pracovníci mestských úradov

Miestna úroveň

Pracovné skupiny:

- inteligentné mestá a obce
- dopravná obsluha a inžinierska vybavenosť
- základná občianska vybavenosť a služby
- sociálno-ekonomická integrácia a podpora bývania
- zhodnotenie potenciálu pre nové pracovné príležitosti
- environmentálne opatrenia v krajine a sídlach
- obnova pamiatok a kultúrne dedičstvo

Kľúčoví partneri:

- dopravní prepravcovia, zástupcovia vodárni a kanalizácií, zástupcovia energetických spoločností, zástupcovia podnikateľov, poľnohospodárov a lesníkov, pamiatkárov, zástupcovia RRA, CPK, CPRR, MAS, rómskych komunít a občianskych združení a aktivistov a pod.

súčasťou pracovných skupín sú aj relevantní odborní pracovníci mestských a okresných úradov
Technickú pomoc pre činnosť miestneho partnerstva poskytuje samosprávny kraj

Je nevyhnutné dohodnúť a stanoviť demarkačné línie medzi IUS SO a UMR v spoločnom strategickom plánovacom regióne. Územné pracovné skupiny vedú koordinátori – odborní pracovníci BBSK.

Riadiace a výkonné štruktúry viacúrovňového riadenia regionálneho rozvoja

Krajská úroveň

Rozhodovací a riadiaci orgán: Rada partnerstva – zriaďuje je regionálna samospráva v súlade so štatútom a po dohode so socioekonomických partnermi. V rade majú svojich zástupcov jednotlivé strategicko-plánovacie regióny a mestské regióny.

Výkonná a realizačná štruktúra: Úrad BBSK

Subregionálna úroveň – strategicko-plánovacie regióny

Rozhodovací a riadiaci orgán: Koordinačná rada subregiónu, ktorá vznikne inštitucionalizáciou územnej pracovnej skupiny ako druhá úroveň riadenia regionálneho rozvoja. V koordinačnej rade sú zastúpení aj zástupcovia partnerstiev miestneho a mestského rozvoja.

Výkonná a realizačná štruktúra: najvhodnejšou výkonnou realizačnou inštitúciou by mohla byť napr.

Integrovaná rozvojová agentúra, alebo Regionálne centrum regionálneho rozvoja, ktorá by bola zároveň aj subregionálnou administratívno-analytickou a strategickou plánovacou inštitúciou.

Mestský región

Rozhodovací a riadiaci orgán: Rada partnerstva mestského regiónu, v ktorej sú zastúpení aj zástupcovia dotknutých partnerstiev miestneho rozvoja

*Výkonná a realizačná štruktúra: v tejto úrovni je potrebné vytvoriť samostatnú výkonnú štruktúru pre koordináciu interkomunálnej spolupráce a implementáciu podporných nástrojov udržateľného mestského rozvoja napr. ako **Agentúru mestského rozvoja príslušného mestského regiónu***

Miestna úroveň

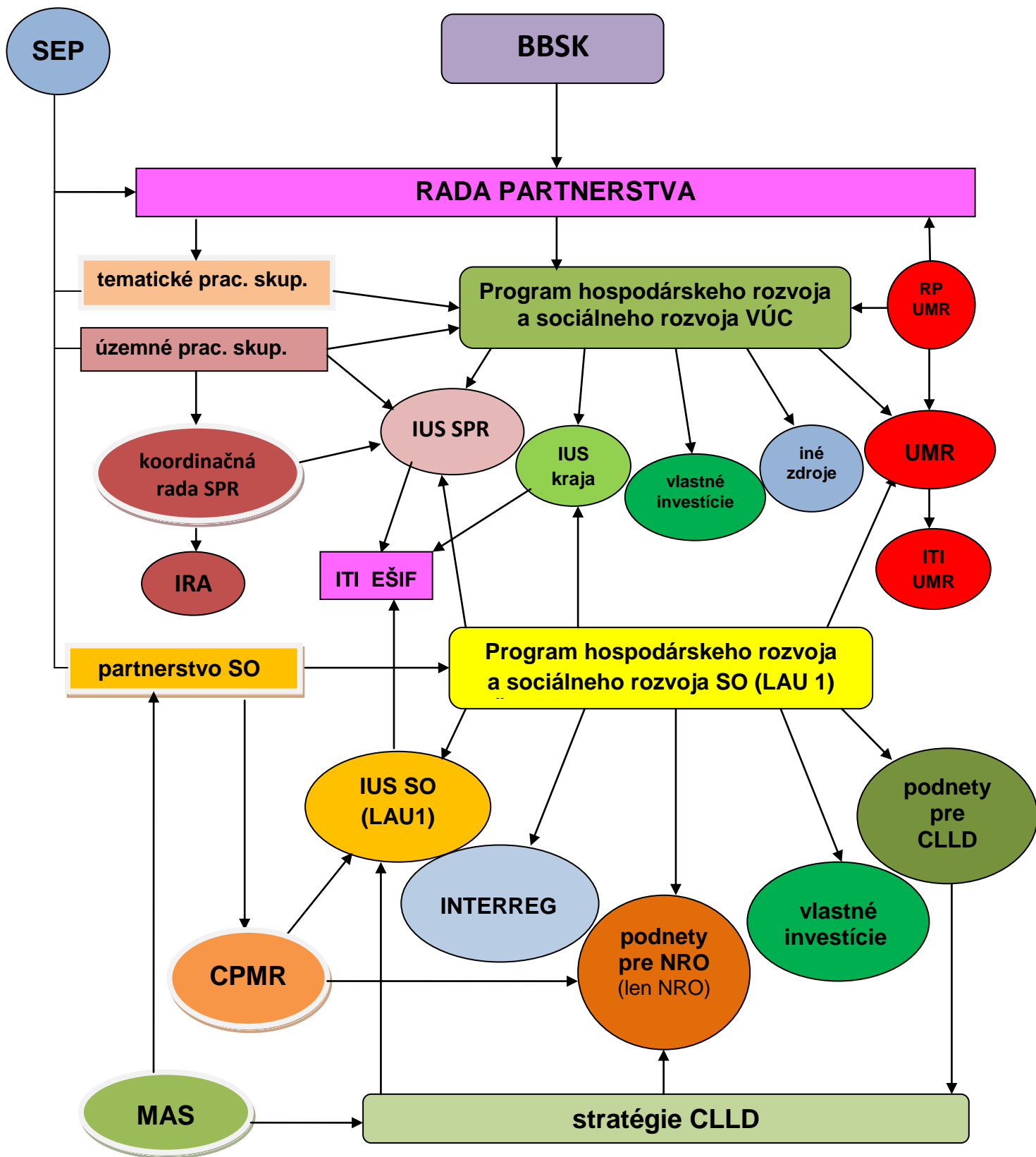
Rozhodovací a riadiaci orgán: riadiaci orgán verejno-súkromného partnerstva pre miestny rozvoj

*Výkonná a realizačná štruktúra: najvhodnejšie by bolo, ak by sa po vzore NRO v každom okrese ustanovili **Centrá podpory miestneho rozvoja (CPMR)**, ktoré by boli zároveň aj administratívno-analytickými a strategickými plánovacími jednotkami na miestnej úrovni.*

Územné dohody

Uzatvárajú medzi sebou štát a samosprávne kraje, štát a mestské regióny, samosprávne kraje a koordinačné rady a Koordináčny rady a miestne partnerstvá. Predmetom územnej dohody je akceptácia územných partnerov a špecifikácia dohodnutých integrovaných investičných projektov pre realizáciu na úrovni jednotlivých partnerstiev v súlade s IUS.

Schéma viacúrovňovej inštitucionálnej infraštruktúry riadenia regionálneho rozvoja

V Banskej Bystrici, jún 2020

Za iniciatívu Regióny 2030 BB, spracoval: Ing. arch. Peter Rusnák
 Spolupráca: Ing. Štefan Repko, Mgr. Igor Pašmík a Mgr. Ján Kališka